

Európsky hospodársky a sociálny výbor

SCO/001
Návrh nariadenia
Európskeho parlamentu
a Rady o iniciatíve občanov

Brusel 8. júla 2010

REVIDOVANÝ NÁVRH STANOVISKA

Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru
na tému

„Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady o iniciatíve občanov“
KOM(2010) 119 v konečnom znení – 2010/0074 (COD)

Hlavná spravodajkyňa: **Anne-Marie SIGMUND**

Rada (27. apríla 2010) a Európsky parlament (19. mája 2010) sa rozhodli podľa článku 304 prvý odsek Zmluvy o fungovaní Európskej únie prekonzultovať s Európskym hospodárskym a sociálnym výborom

„Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady o iniciatíve občanov“
KOM(2010) 119 v konečnom znení – 2010/0074 (COD).

Vzhľadom na naliehavosť danej témy bola pani Anne-Marie SIGMUND rozhodnutím Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na ... plenárnom zasadnutí ... (schôdza z ...) vymenovaná za hlavnú spravodajkyňu¹. Výbor prijal ... hlasmi za, pričom ... členovia hlasovali proti a ... sa hlasovania zdržali, nasledujúce stanovisko:

*

* *

1. Závbery a odporúčania

- 1.1 Výbor víta základné zásady návrhu Komisie, predovšetkým trojfázový prístup, ktorý pozostáva z oficiálnej registrácie, obsahovej kontroly prípustnosti a politického hodnotenia.
- 1.2 Výbor vidí svoju úlohu v dvoch fázach. Po prvé ako sprostredkovateľ začínajúcich iniciatív občanov, ktorý umožní ich prepojenie a prípadne stretnutia atď., a po druhé chce byť inštitucionálnym sprievodcom, ktorý podporí hodnotenie úspešnej iniciatívy zo strany Komisie prostredníctvom stanoviska, bude organizovať konzultácie atď. Okrem toho sa výbor bude podieľať na komunikačných kampaniach.
- 1.3 Výbor však navrhuje okrem iných tieto zlepšenia:
 - jasne uviesť, že aj hodnoty Únie môžu byť dôvodom na odmietnutie registrácie,
 - upustiť od rozličných identifikačných údajov pri podpisovaní iniciatívy,
 - priradovať podporovateľov iniciatívy podľa miesta bydliska,
 - predĺžiť lehotu na zbieranie podpisov na 18 mesiacov,
 - vyvinúť open source softvér na elektronický zber,
 - znížiť minimálny počet členských krajín na ¼,
 - znížiť kvórum pre kontrolu prípustnosti na 50 000 podpisov,
 - prehodnotiť nariadenie po troch rokoch,
 - zriadiť medziinštitucionálnu spoluprácu.

¹ Musí schváliť plenárne zhromaždenie.

2. Úvod

- 2.1 Výbor víta základné zásady návrhu nariadenia Komisie o iniciatíve občanov. Toto stanovisko dopĺňa stanovisko zo 17. marca 2010 na tému „Zavádzanie Lisabonskej zmluvy do praxe: Participatívna demokracia a európska iniciatíva občanov (článok 11)“² a zaoberá sa len tými bodmi, ktoré podľa výboru treba ešte vylepšiť.
- 2.2 Výbor poukazuje predovšetkým na podnety Európskeho konventu, ktorý chcel v rámci „demokratického života Únie“ zriadiť nástroj na stanovenie agendy, ktorý by slúžil občanom a ktorý by bol rovnocenný s nástrojmi Parlamentu a Rady.

3. Pripomienky k návrhu nariadenia

3.1 Registrácia navrhovanej iniciatívy občanov (článok 4)

3.1.1 Trojfázový prístup

Výbor výslovne víta trojfázový prístup, ktorý navrhuje Komisia:

- oficiálna registrácia iniciatívy,
- právna kontrola prípustnosti po dosiahnutí kvóra a
- politické hodnotenie úspešnej iniciatívy.

Návrhy rôznych strán, aby sa kontrola prípustnosti realizovala priamo pri registrácii, nedávajú zmysel, pretože by sa tým oneskorilo predkladanie mnohých iniciatív alebo by sa im úplne zabránilo. Komisii by sa tak mohlo tiež vyčítať, že hodnotí iniciatívy vopred alebo ich dokonca cenzuruje.

Výbor v tejto súvislosti zdôrazňuje, že iniciatívy občanov sú nielen inovatívnym a transeurópskym prvkom a prvkom priamej demokracie, ale aj veľmi dôležitým komunikačným prostriedkom na oživenie európskej politickej debaty. Len tak bude možné, aby sa do európskej diskusie začlenili najrozmanitejšie návrhy a myšlienky, ktoré by sa inak nedostali na úroveň zbierania podpisov, čo je cenné samé o sebe.

3.1.2 Informácie, ktoré sa musia poskytnúť

Výbor podporuje návrh Komisie týkajúci sa informácií, ktoré musia byť poskytnuté (príloha II). Je to v záujme čo možno najväčšej transparentnosti a tým aj akceptovania plánovanej iniciatívy. Uvedenie konkrétneho právneho základu by sa malo ponechať na organizátoroch a nemalo by sa povinne vyžadovať.

² CESE 465/2010 - (zatiaľ neuverejnené v Úradnom vestníku).

3.1.3 **Oficiálna registrácia**

Kritéria uvedené v návrhu ako dôvody na odmietnutie registrácie („nevhodné“, „urážajúce“, „neseriózne“) považuje výbor za neopodstatnené. Tieto pojmy takisto ponechávajú príliš veľký priestor na interpretáciu.

Výbor preto navrhuje, aby sa pri oficiálnej registrácii kontrolovalo z administratívneho hľadiska len to, či

- návrh iniciatívy občanov zohľadňuje „jednotnosť obsahu“, teda či nejde o snahu zahrnúť do jedného návrhu viacero odlišných otázok,
- návrh neobsahuje formuláciu, ktorá by bola znevažujúca pre jednotlivcov alebo skupiny,
- návrh neporušuje Chartu základných práv a hodnoty Únie (článok 2 Zmluvy o EÚ).

3.1.4 **Odvolanie**

Vo všeobecnosti sa musí zaistiť právo občanov na dobrú správu vecí verejných (článok 41 Charty základných práv). Organizátori by sa v prípade odmietnutia registrácie mohli v tejto súvislosti obrátiť na európskeho ombudsmana a v poslednej inštancii by samozrejme mohli uplatniť aj právne prostriedky. Výbor sa domnieva, že z dôvodu transparentnosti by to malo byť jasne stanovené v návrhu, a to aspoň v dôvodovej správe.

3.1.5 **Kontrola subsidiarity**

Prepojenie so zásadou subsidiarity, ktoré požadujú rozličné strany, považuje výbor za zbytočné. Komisia uskutoční túto kontrolu v každom prípade, ak by sa z podnetu iniciatívy občanov rozhodla predložiť legislatívny návrh.

3.2 **Zber vyhlásení o podpore (článok 5)**

3.2.1 **Identifikačné čísla**

Výbor sa domnieva, že v navrhovanom formulári (príloha III) sa požaduje neprimerane veľa osobných údajov, čo bezpochyby komplikuje pripravenosť podpísať vyhlásenie o podpore. Výbor vyjadruje voči tejto požiadavke identifikácie námietku. Je nepravdepodobné, že chodci na ulici, ktorí sa nechajú presvedčiť nejakým návrhom, majú pri sebe pas alebo vedľa naspamäť svoje identifikačné číslo. Výbor tiež poukazuje na negatívny postoj Európskeho dozorného úradníka pre ochranu údajov³ k tejto otázke.

³ Stanovisko z 21. apríla 2010 k návrhu nariadenia Európskeho parlamentu a Rady o iniciatíve občanov (Zdroj: <http://www.edps.europa.eu/EDPSWEB/>).

Vzhľadom na to, že nie všetky členské štáty požadujú alebo poznajú tieto identifikačné čísla a v jednotlivých členských štátoch sa vyžadujú odlišné dokumenty⁴, stala by sa z toho zmes rozličných nevyhnutných údajov a tým by už neplatili rovnaké podmienky pre zber podpisov. Porušila by sa tak zásada rovnakého zaobchádzania s európskymi občanmi, cieľom však musí byť jednotný postup.

Výbor sa preto domnieva, že údaje, ktoré sú potrebné na identifikáciu, teda meno, adresa, dátum narodenia a štátna príslušnosť, musia postačovať. K tomu sa dodá čestné prehlásenie, že iniciatíva bola podpísaná len raz.

3.2.2 Princíp miesta bydliska

Vo všeobecnosti by mali byť občania EÚ priradení k príslušným štátom, v ktorých žijú, podľa princípu miesta bydliska, a to bez ohľadu na ich národnosť. Občania EÚ, ktorí majú miesto bydliska v treťom štáte, budú priradení podľa toho, akú národnosť uviedli.

3.2.3 Trvanie

Podľa výboru je 12-mesačná lehota, ktorú navrhuje Komisia, príliš krátka na to, aby sa úspešne zrealizovala celoeurópska iniciatíva. Výbor preto požaduje 18 mesiacov.

3.3 Systémy elektronického zberu (článok 6)

EHSV rozhodne víta avizovanú možnosť elektronického zberu a súhlasí s názorom Komisie, že jeho zaistenie si vyžaduje najdôkladnejšiu prípravu. Vzhľadom na to, že vo svete zatiaľ neexistujú žiadne porovnateľné systémy pre zber podpisov v procesoch iniciatívy (na rozdiel od hromadných petícií, ktoré sú právne oveľa menej záväzné), treba podľa výboru prehodnotiť tieto aspekty:

- Komisia musí podporovať vývoj open source softvéru pre elektronické iniciatívy a mala by ho všeobecne sprístupniť.
- Organizátori musia nechať vydať osvedčenie pre tento softvér v tom štáte, v ktorom sa budú ukladať údaje získané prostredníctvom elektronického zberu.
- Dodatočné identifikačné charakteristiky by mali umožniť riadnu kontrolu, napríklad prostredníctvom overovacieho mailu.
- Kliknutím na príslušné políčko by signatár potvrdil, že pripojil len jeden podpis.

⁴

Všeobecné smerovanie k nariadeniu Európskeho parlamentu a Rady o iniciatíve občanov (10626/2/10 REV 2).

3.4 **Minimálny počet občanov na jeden členský štát (článok 7)**

3.4.1 **Počet členských štátov**

EHSV aj naďalej trvá na svojom návrhu $\frac{1}{4}$ členských štátov. V zmysle rovnoprávnosti Parlamentu a občanov sa tak uplatní rovnaký princíp, ktorý sa zohľadňuje pri zakladaní európskych strán⁵. Nie je možné, aby sa európskej iniciatíve občanov kládli väčšie prekážky než sú požiadavky na registráciu politickej strany.

3.4.2 **Počet občanov na jeden členský štát**

Výbor rozhodne víta navrhovaný systém minimálneho počtu (príloha I) a jeho zostupne proporčný prístup. Podľa princípu miesta bydliska (pozri bod 3.2.2) by aj občania EÚ s dvojitém občianstvom alebo žijúci v inom členskom štáte mali byť zarátaní v krajine, v ktorej majú podľa uvedených údajov miesto bydliska. Prípady dvojnásobných podpisov, ktoré sa eventuálne vyskytnú, by sa mali v praxi držať v medziach, čím by sa nespochybňoval nástroj ako celok.

3.5 **Rozhodnutie o prípustnosti navrhovanej iniciatívy občanov (článok 8)**

3.5.1 **Počet požadovaných podpisov**

Výbor podporuje trojfázový prístup Komisie. Komisiou stanovených 300 000 podpisov, ktoré sa požadujú na kontrolu prípustnosti, je však príliš veľa. Predstavuje to veľkú záťaž pre organizátorov a rovnako by bolo veľké aj sklamanie signatárov, keby sa im oznámilo, že iniciatíva nie je vôbec prípustná.

Kontrola prípustnosti by sa mala uskutočniť po získaní 50 000 podpisov z troch členských štátov (a bez overovania) a najneskôr do dvoch mesiacov by mala byť ukončená. Počas tohto obdobia môžu organizátori pokračovať v zbere podpisov.

3.6 **Overovanie a autentifikácia vyhlásení o podpore prostredníctvom členských štátov (článok 9)**

Výbor podporuje prípustnosť náhodných kontrol pri vyhodnocovaní.

3.7 **Predkladanie iniciatívy občanov Komisii (článok 10)**

V záujme čo najväčšej transparentnosti by mal mať každý signatár možnosť informovať sa, kto organizuje a financuje iniciatívu. Výbor opakuje svoju požiadavku, aby organizátor pri

⁵ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 2004/2003 zo 4. novembra 2003 o štatúte a financovaní politických strán na európskej úrovni (Ú. v. EÚ L 297, 15.11.2003, s. 1).

odovzdaní podpisov uviedol tiež informácie o spôsoboch financovania a podpory iniciatívy občanov.

3.8 Preskúmanie iniciatívy občanov Komisiou (článok 11)

3.8.1 Rovnoprávnosť s postupmi pri iniciatívach Parlamentu alebo Rady

Výbor požaduje, aby Komisia pristupovala k iniciatívam občanov rovnako ako k iniciatívam, ktoré predloží Parlament alebo Rada podľa článku 225 resp. článku 241 Zmluvy o fungovaní EÚ. Mali by získať rovnaké postavenie.

3.8.2 Právo na verejné vypočutie

Keďže sú iniciatívy občanov aj komunikačným prostriedkom, ktorý má podporovať dialóg medzi občanmi a Európskou komisiou, musia sa po predložení úspešnej iniciatívy zorganizovať verejné konzultácie. EHSV je pripravený pomôcť, prípadne zorganizovať takéto konzultácie, čím výbor plní svoju funkciu sprostredkovateľa medzi EÚ a občanmi.

3.8.3 Informovanie poradných orgánov

Komisia by mala o svojom ďalšom postupe informovať aj Európsky hospodársky a sociálny výbor, ako aj Výbor regiónov.

3.9 Doložka o preskúmaní (článok 21)

Vzhľadom na chýbajúce skúsenosti s týmto novým nadnárodným nástrojom výbor odporúča, aby bolo toto nariadenie prehodnotené už po troch rokoch. Komisia by v tejto súvislosti mala rovnako požiadať výbor o konzultáciu.

3.10 Nadobudnutie účinnosti nariadenia (článok 22)

Výbor podporuje Komisiou navrhnuté termíny na nadobudnutie účinnosti nariadenia, aj keď ešte napríklad neboli stanovené všetky podrobnosti týkajúce sa elektronického zberu podpisov. Očakávanie občanov od tohto nového nástroja sú však také veľké, že by mal čo možno najskôr nadobudnúť účinnosť.

3.11 Ďalšie nevyriešené otázky

3.11.1 Finančná podpora

Výbor opakuje svoju požiadavku, aby iniciatíva občanov, ktorá prešla kontrolou prípustnosti pri 50 000 podpisov, získala určitú finančnú podporu od Komisie.

3.11.2 **Preklad**

Výbor sa domnieva, že už pri registrácii iniciatívy by mali útvary Komisie preložiť do všetkých úradných jazykov stručné zhrnutie žiadosti (v rozsahu 800 znakov podľa prílohy II).

Po dosiahnutí prvých 50 000 podpisov a oficiálnom schválení by sa mala Komisia zaviazat' k tomu, že dá preložiť celý registrovaný text iniciatívy do úradných jazykov Únie.

4. **Špecifické návrhy EHSV**

Výbor upozorňuje na ponuky, ktoré sú obsiahnuté v jeho hore uvedenom stanovisku zo 17. marca 2010, a ktoré tu objasňuje.

4.1 **Komunikácia a poskytovanie informácií**

Výbor vyzdvihuje potrebu rozsiahlej komunikačnej kampane, len čo nariadenie nadobudne účinnosť. Inštitúcie EÚ by tu mali spolupracovať a koordinovať svoju činnosť. Výbor už pripravuje informačnú brožúru, ktorá má občanom a organizáciám občianskej spoločnosti objasniť a priblížiť nové možnosti iniciatívy občanov a venuje sa tiež konzultáciám a občianskemu dialógu. Po schválení nariadenia plánuje výbor tiež usporiadať konferenciu zainteresovaných strán. Ďalšie iniciatívy by mohli byť orientované na školy práve s cieľom zvýšiť povedomie mladej generácie.

4.2 **Medziinštitucionálna spolupráca**

Je dôležité, aby personál inštitúcií a poradných orgánov, ktorý sa zaoberá iniciatívami občanov, zosúladiť a koordinoval svoju činnosť s cieľom účinne poskytovať občanom potrebné informácie. Táto súčinnosť, ktorá sa má takto dosiahnuť pri súčasnom rešpektovaní príslušných právomocí, je naozaj potrebná, ak sa má iniciatíva občanov stať účinným nástrojom v službe európskeho modelu modernej demokracie.

4.3 **Zapojenie výboru**

Výbor vidí svoju úlohu v dvoch rozličných fázach:

4.3.1 **Prvá fáza: Výbor ako sprostredkovateľ**

Výbor je pripravený fungovať počas prípravy alebo v priebehu konania iniciatívy ako platforma pre dialóg a informácie, ako sprostredkovateľ, ktorý iniciatívam občanov umožní ich prepojenie a prípadné stretnutia atď. bez toho, aby bol výbor k tomu vopred zaviazaný v súvislosti s obsahom iniciatívy.

4.3.2 **Druhá fáza: Výbor ako inštitucionálny sprievodca**

Plniac svoju kľúčovú funkciu ako poradný orgán Komisie, Parlamentu a Rady môže byť výbor v tejto fáze inštitucionálnym sprievodcom. Prostredníctvom stanoviska tak ponúka Komisii podporu pri jej interných rokovaníach a tvorbe postoja k úspešnej iniciatíve. Je tiež pripravený dať k dispozícii svoju infraštruktúru pre organizovanie konzultácií k úspešnej iniciatíve.

4.3.3 **Posilnenie existujúcich štruktúr**

Tieto ponuky a ponuky uvedené v stanovisku zo 17. marca 2010 si však prípadne vyžadujú posilnenie existujúcich štruktúr vo výbore a je možné, že by boli potrebné aj dodatočné zdroje, aby sa mohlo adekvátne reagovať.

V Bruseli

Predseda
Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru

Mario SEPI
